

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/1/2020
Identifikačné číslo spisu: 5019200587
Dátum vydania rozhodnutia: 29.07.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5019200587.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: B. L. A., narodený XX. U. XXXX, bytom v M., W.I. Č.. XXXX/XX, proti žalovanému: Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, Útvar sociálneho zabezpečenia, so sídlom v Bratislave, Šagátova č. 1, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného zo 17. júna 2019, Číslo: GR ZVJS-d-12379/14-2019, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 21.novembra 2019, č.k. 28Sa/32/2019-23, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 21. novembra 2019, č.k. 28Sa/32/2019-23 postupom podľa § 98 ods. 1 písm. d/ zákona č. 162/2015 Z.z. (ďalej len „SSP“) odmietol žalobu ako oneskorene podanú, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného zo 17. júna 2019, Číslo: GR ZVJS-d-12379/14-2019, ktorým tento postupom podľa § 84 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 328/2002 Z.z.“) v spojení s § 30 ods. 1 písm. f/ Správneho poriadku správne konanie na základe žiadosti žalobcu o priznanie starobného dôchodku zo 07. júna 2019 zastavil, nakoľko vo veci začal konať iný príslušný správny orgán.

2. Krajský súd mal preukázať, že proti predmetnému rozhodnutiu o zastavení konania z tohto dôvodu osobitný predpis nepripúšťa riadny opravný prostriedok (§ 30 ods. 2 Správneho poriadku). Ide teda o jedноступňové administratívne konanie a prípadné podanie riadneho opravného prostriedku je pre nadobudnutie právoplatnosti vydaného rozhodnutia právne irelevantné. Predmetom súdneho prieskumu je tak jedноступňové právoplatné rozhodnutie zo 17. júna 2019, č. GR ZVJS-d-12379/14-2019 a

žalovaným je orgán, ktorý ho vydal, t.j. Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky (§ 180 ods. 1 veta druhá SSP v spojení s § 199 ods. 3 SSP). Ďalej súd uviedol, že pre posúdenie včasnosti podania správnej žaloby je rozhodujúci deň doručenia predmetného (žalobou napadnutého) rozhodnutia žalobcovi. Výzvou z 20. septembra 2019 súd vyzval žalovaného na predloženie napadnutého rozhodnutia s vyznačenou doložkou právoplatnosti, ako aj doručenky o doručení uvedeného rozhodnutia žalobcovi. Z doručenky pripojenej k napadnutému rozhodnutiu, ktorú žalovaný súdu doručil, mal súd preukázať, že napadnuté rozhodnutie žalovaného zo 17. júna 2019 bolo žalobcovi doručené do vlastných rúk dňa 20. júna 2019. V zmysle § 69 ods. 4 SSP lehota určená podľa mesiacov sa skončí uplynutím toho dňa, ktorý svojím pomenovaním alebo číselným označením zodpovedá dňu, v ktorom sa stala udalosť určujúca začiatok lehoty. V danom prípade dňom, v ktorom sa stala udalosť určujúca začiatok lehoty, t.j. dňom, kedy bolo napadnuté rozhodnutie žalobcovi doručené, bol 20. jún 2019 s tým, že odo dňa 20. júna 2019 začala plynúť lehota dvoch mesiacov na podanie žaloby podľa § 181 ods. 1 SSP. Posledný deň dvojmesačnej lehoty na podanie žaloby pripadol na 20. augusta 2019 (utorok, pracovný deň). Nakoľko žalobca podal žalobu elektronicky so zaručeným elektronickým podpisom (prostredníctvom Ústredného portálu verejnej správy) až dňa 15. septembra 2019, dospel krajský súd k záveru, že žalobca podal správnu žalobu oneskorene.

3. Na základe zisteného, potom žalobu postupom podľa § 98 ods. 1 písm. d/ SSP odmietol ako oneskorene podanú.

4. O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 170 písm. a/ SSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, pretože žaloba bola odmietnutá.

II.

5. Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

6. Namietal, že nesprávnym procesným postupom krajského súdu (bez verejného konania) mu nebolo umožnené využiť procesné práva (právo konania v jeho osobnej účasti, právo na vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom), čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; tiež namietal nezákonné odmietnutie ním podanej žaloby.

7. Konkrétne v kasačnej sťažnosti namietal nespravodlivosť, neústavnosť a nezákonnosť uznesenia krajského súdu, správna žaloba, ktorou si uplatnil právo na súdnu ochranu priamo dotknutého práva - práva na starobný dôchodok garantovaného Dohovorom č. 128, Ústavou Slovenskej republiky, Listinou základných ľudských práv a slobôd, Európskym dohovorom na ochranu základných ľudských práv a slobôd, zákonom č. 365/2004 Z.z., ako aj zákonom č. 100/1988 Zb., na ktorý mu vznikol zákonný nárok dňom 14. októbra 1999, bola bez verejného konania, bez účasti žalobcu odmietnutá uznesením. Tým, že súd rozhodol bez nariadenia verejného konania, došlo k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie, takýto postup súdu je v rozpore s článkom 6 ods. 1 Európskeho dohovoru na ochranu základných ľudských práv a slobôd, s Ústavou Slovenskej republiky, ako aj článkom 38 ods. 2 ústavného zákona č. 23/1991 (ktorým bola do právneho systému aplikovaná listina Základných ľudských práv a slobôd). Tým, že sa nekonalo verejné pojednávanie, žalobca ako účastník konania nebol súdom riadne vypočutý a nemohol sa vyjadriť k vykonaným dôkazom, čo je v rozpore s článkom 12 ods. 1, článkom 13 ods. 4 a článkom 48 ods. 2 Ústavou Slovenskej republiky. Odmietnutím žaloby došlo aj k porušeniu článku 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Dodal, že v zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (napríklad III. ÚS 43/03, I. ÚS 3/01, I. ÚS 37/95) požiadavka zakotvená v článku 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nemôže byť závislá ani od toho, v akom type (druhu) správneho konania (riadneho alebo mimoriadneho) sa rieši spor o právo, ktorý vzhľadom na svoju povahu nemôže byť vylúčený z právomoci súdu.

8. Ďalej namietal, že proti predmetnému rozhodnutiu bolo možné podať odvolanie podľa § 84 ods. 3 zákona č. 328/2002 Z.z., o ktorom mal následne rozhodnúť odvolací orgán - minister spravodlivosti. Možnosť podať odvolanie vyplýva aj z § 242 ods. 1 zákona č. 73/1998 Zb. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície. O odvolaní mal navyše odvolací orgán (minister spravodlivosti) rozhodnúť do 60 dní od jeho podania, a keďže tento nerozhodol ani po márnom uplynutí lehoty, teda ani do 15. septembra 2019, kedy podal žalobca správnu žalobu, tak napadnuté rozhodnutie zo 17. júna 2019 nenadobudlo právoplatnosť.

9. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnou sťažnosťou napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil.

III.

10. Žalovaný sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu nevyjadril.

IV.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná.

12. Podľa § 84 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z.z., na konanie o dávkach a službách sociálneho zabezpečenia sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní (Správny poriadok), ak tento zákon neustanovuje inak.

13. Podľa § 30 ods. 1 písm. f/ Správneho poriadku, správny orgán konanie zastaví, ak zistí, že vo veci už začal konať iný príslušný správny orgán, ak sa správne orgány nedohodli inak.

14. Podľa § 30 ods. 2 Správneho poriadku, proti rozhodnutiu o zastavení konania podľa odseku 1 písm. b/, c/, f/, g/ a h/ sa nemožno odvolať.

15. Podľa § 199 ods. 3 SSP, ak nie je v tejto hlave (Správna žaloba v sociálnych veciach; pozn. súdu) ustanovené inak, použijú sa na konanie v sociálnych veciach ustanovenia o konaní o všeobecnej správnej žalobe.

16. Podľa § 180 ods. 1 SSP, žalovaným je orgán verejnej správy, ktorý rozhodol o riadnom opravnom prostriedku, ak je žalobcom fyzická osoba alebo právnická osoba. Ak osobitný predpis nepripúšťa riadny opravný prostriedok, žalovaným je orgán verejnej správy, ktorý vydal rozhodnutie alebo opatrenie.

17. Podľa § 181 ods. 1 SSP, fyzická osoba alebo právnická osoba musí správnu žalobu podať v lehote dvoch mesiacov od oznámenia rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, proti ktorému smeruje, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak.

18. Podľa § 181 ods. 4 SSP, zmeškanie lehoty podľa odsekov 1 až 3 nemožno odpustiť.

19. Najvyšší súd z obsahu súdneho spisu, ktorého súčasťou tvoril administratívny spis žalovaného zistil, že - žalovaný tu napadnutým rozhodnutím zo 17. júna 2019, Číslo: GR ZVJS-d-12379/14-2019 podľa § 84 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z.z. v spojení s § 30 ods. 1 písm. f/ Správneho poriadku správne konanie na základe žiadosti žalobcu o priznanie starobného dôchodku zo 07. júna 2019 zastavil, nakoľko vo veci začal konať iný príslušný správny orgán

[predmetné rozhodnutie obsahovalo poučenie v znení cit.: „Proti rozhodnutiu o zastavení konania podľa § 30 ods. 1 písm. f/ zákona č. 71/1967 Zb. sa nemožno odvolať (§ 30 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb.).

(...)],

- žalobca rozhodnutie zo 17. júna 2019 napadol odvolaním z 24. júna 2019,
- následne žalobca podal správnu žalobu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia zo 17. júna 2019,
- krajský súd uznesením z 21. novembra 2019, č.k. 28Sa/32/2019-23 žalobu ako oneskorene podanú odmietol.

20. Najvyšší súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že krajský súd postupoval správne, keď žalobu postupom podľa § 98 ods. 1 písm. d/ SSP ako oneskorene podanú odmietol.

21. Konanie v správnom súdnictve je prostriedkom ultima ratio, a teda ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov právnych vzťahov súdom nastupuje až po zlyhaní všetkých zákonných prostriedkov nápravy v rámci správneho konania. Uvedené je zrejmé z celej konštrukcie Správneho súdneho poriadku, keď zákon napríklad požaduje vyčerpanie žalobcovi prípustných opravných prostriedkov, vylučuje zo súdneho prieskumu rozhodnutia správnych orgánov predbežnej povahy a procesné rozhodnutia týkajúce sa vedenia konania, ale tiež upravuje možnosť súdu zrušiť aj rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy nižšieho stupňa, ktoré mu predchádzalo. Správne súdy teda preskúmajú až konečné rozhodnutie správnych orgánov - bez ohľadu na ich formu, pričom inými rozhodnutiami, respektíve postupmi správnych orgánov sa zaoberajú až v rámci preskúmania napadnutého konečného rozhodnutia. Správny súd teda v zásade preskúma akýkoľvek akt správneho orgánu, po ktorého vydaní už nemôže nasledovať ďalšie konanie a ktorého vydanie môže ukrátiť na právach žalobcu, respektíve ktoré sa týka základných práv a slobôd žalobcu. V danej súvislosti treba poukázať na ústavnoprávne korene daného princípu, keď sice podstatou správneho súdnictva je ochrana základných práv a slobôd jednotlivca pred svojvôľou štátu a jeho výkonnej moci zverenej správnym orgánom, avšak tiež správny súd nesmie extenzívne poňatou preskúmavacou činnosťou zasahovať do právomoci moci výkonnej.

22. V predmetnej veci žalovaný vydal rozhodnutie, voči ktorému podľa § 84 ods. 1 v spojení s § 30 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 Správneho poriadku nebolo prípustné odvolanie. V takom prípade mal žalobca možnosť napadnúť uvedené rozhodnutie priamo správnu žalobou s tým, že dvojmesačnú lehotu na jej podanie bolo potrebné počítať dňom doručenia tohto rozhodnutia žalobcovi, t.j. od 20. júna 2019. Pokiaľ potom žalobca podal správnu žalobu až dňa 15. septembra 2019, pričom lehota na jej podanie uplynula dňa 20. augusta 2019 (posledný deň na podanie správnej žaloby; utorok, bežný pracovný deň) bolo nutné (podobne ako krajský súd) správnu žalobu vyhodnotiť ako oneskorene podanú.

23. Na tomto mieste dáva najvyšší súd do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „vigilantibus iura scripta sunt“ t.j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a podobne. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení, vrátane využitia možnosti podania opravných prostriedkov.

24. Krajský súd tiež nepochybil, keď vo veci nenariadil pojednávanie, nakoľko vydal rozhodnutie výlučne charakteru procesného. Taktiež žalobcom namietané ustanovenie § 84 ods. 3 zákona č. 328/2002 Z.z. nemožno na prejednávajúcu vec aplikovať, nakoľko nebolo rozhodnuté vo veci samej, t.j. nebolo rozhodnuté o dávkach alebo službách sociálneho zabezpečenia uvedených v § 83 menovaného zákona. V predmetnej veci žalovaný správny orgán postupom podľa § 84 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z.z. v spojení s § 30 ods. 1 písm. f/ Správneho poriadku zastavil konanie z dôvodu, že vo veci začal konať iný príslušný správny orgán.

25. Z vyššie uvedených dôvodov, najvyšší súd kasačnú sťažnosť postupom podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

26. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní nemal úspech, nárok na ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanému ich nepriznal, lebo nebola splnená podmienka výnimočnosti na jeho strane (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta druhá SSP).

27. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP v spojení s § 147 ods. 2 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.